

POLITICI DE MEDIU ÎN ROMÂNIA

C. APOSTOL

Facultatea de Economie și Administrarea Afacerilor,
Universitatea „Al. I. Cuza” Iași
e-mail: apostolcip@yahoo.com, telefon: 0232/201394

In the present, the quality of the environment has become one of the most acute overall preoccupations of humanity, as people are no longer concerned only about the preservation of the environment, since the very survival of the human species is now threatened.

Beginning with the 8th decade of the 20th century, economic thinking and science entered a new stage of their evolution, which is still in progress, characterized especially by the intensification of the joint efforts of various categories of specialists for the settlement of the global problems of humanity, of the economic and environmental imbalances. A priority for scientists, public bodies and civil societies is the prevention and removal of environment pollution consequences, as well as the substantiation of technical, technological, economic and environmental solutions designed to provide a new economic and environment-friendly behavior of humans and of the society as a whole.

In the present development stage, the environmental economy and management have to become basic elements in the management strategy of each socio-economic unit.

After 1990, the environment policy became a constituent of the overall policy in Romania, as we acknowledged its significance for the appropriate development of our society. Generally, in Romania, there has been applied a consistent legal system in according to the European Union legislation. A domestic and foreign financing program supports environment policy in Romania. Therefore, the Ministry of the Environment and Sustainable Development is in charge of the domestic financing, while the foreign financing is achieved with international partners, based on projects and programs. Investments are designed to lead to a gradual reaching of the environment standards required by the provisions of the European Union, these being mostly the responsibility of the public sector.

In Romania, the challenge consists in identifying both the motors, and the managerial and economic instruments to ensure the successful applying and the promoting the specific legal provisions.

Keywords: *environment, environment policy, ecological economics, Ministry of the Environment and Sustainable Development, waste, pollution*

Dacă în trecut problema calității mediului înconjurător nu reprezenta o problemă de actualitate, acum, în secolul XXI, aceasta constituie una din cele mai stringente preocupări globale ale omenirii, deoarece nu mai este vorba numai de conservarea cadrului natural, ci este pusă sub semnul întrebării însăși

supraviețuirea speciei umane. În contextul evoluției societății umane, degradarea și regresul componentelor mediului au obligat „actorii” politici și cei socio-economici la participarea efectivă în vederea conservării și dezvoltării durabile a tot ceea ce ne înconjoară. Astfel, la nivel european, în ultimii ani problematica protecției mediului a ocupat poziția a doua din punct de vedere al importanței, după problemele sociale – șomaj, stabilitate economică, posesia unei locuințe etc.

Conștientizarea faptului că intensitatea activității umane sporește presiunea asupra mediului, fie prin consumul necontrolat și uneori excesiv de resurse și spațiu, fie prin producerea unor deșeuri pe care natura nu le poate absorbi fără suferințe a determinat comunitatea internațională să inițieze și să susțină unele acțiuni necesare pentru preîntâmpinarea, contracararea și eliminarea repercusiunilor factorilor perturbatori ai echilibrului ecologic.

Abordarea problemelor privind protecția mediului înconjurător poate fi făcută din mai multe puncte de vedere și anume: legislativ, economic, instituțional, tehnologic etc. Un domeniu atât de marcat de incertitudine, cum este mediul, nu putea să scape preocupărilor de elaborare a politicilor globale și sectoriale; cu atât mai mult se justifică apariția și dezvoltarea politicilor de mediu cu cât realizarea unor obiective de ordin economic și social reflectă natura stohastică a evoluției mediului ca sistem aflat în interdependență cu sistemele antropice. La aceasta se adaugă și faptul că mecanismul pieței, gândit și promovat în termenii economiei neoclasice, este implicat de o manieră secvențială și ne semnificativă în reglarea relației “mediu – sistem socio-economic”, ceea ce reclamă intervenția directă a puterii publice printr-un ansamblu de măsuri constituite ca parte componentă a politicii de mediu.

Politica de mediu reprezintă un ansamblu coerent de măsuri și mijloace prin care se urmărește conservarea capacității de suport a sistemelor naturale.

În ceea ce privește abordarea economică, se observă o revizuire a schemele de gândire și de acțiune, deoarece factorul natural de producție a contat mult prea puțin din perspectiva acesteia. Două tendințe semnificative caracterizează evoluția economiei moderne și anume: în primul rând, globalizarea activității economice, iar în al doilea rând, este vorba, mai ales în țările puternic industrializate, de intensificarea preocupărilor în ceea ce privește protejarea mediului înconjurător. Această ultimă tendință a avut drept consecință stabilirea unor reguli de mediu în cadrul țărilor membre OECD, precum și intensificarea eforturilor internaționale în vederea menținerii echilibrului ecologic.

În actuala etapă de dezvoltare, economia și managementul mediului trebuie să devină componente de bază în strategia de conducere a fiecărei unități socio-economice. De asemenea, se poate vorbi despre economia ecologică ca rezultat al îmbinării celor două ramuri – economia și ecologia. Ambele conțin în denumirea lor cuvântul „eco”, care provine din cuvântul de origine grecească „oikos” = gospodărie. Astfel, ecologia poate fi definită ca studiu a gospodăririi naturii, iar economia ca studiu a gospodăririi societății umane; economia ecologică reprezintă studiul interdependenței dintre gospodărirea societății umane și cea a naturii sau altfel spus, studiul interacțiunii dintre sistemul economic și cel ecologic.

MATERIAL ȘI METODĂ

După anul 1990, în România, politica de mediu a devenit o componentă a politicii de ansamblu, recunoscându-se importanța acesteia pentru dezvoltarea armonioasă a societății.

Evoluția politicii de mediu în România, chiar dacă a cunoscut perioade de căutări, de incoerență, s-a îndreptat spre coordonatele imprimate de UE și astăzi putem afirma că, cel puțin din punct de vedere legislativ, suntem aproape de atingerea acestui obiectiv (de exemplu: pentru colectarea selectivă a deșeurilor recuperabile : OUG 16/2001 modificată cu Legea 138/2006 și Legea 27/2007, iar Gestionarea deșeurilor în general: OUG 78/2000 modificată prin Legea 426/2001, OUG 61/2006, Legea 27/2007; pentru colectarea deșeurilor de echipamente electrice și electronice: Hotărârea 448/2005, Ordin 1223/2005, Hotărârea 992/2005. Această legislație reprezintă transpunerea directivei europene CE/96/2002). Desigur problemele de implementare a prevederilor legislative și de îmbunătățire continuă a lor rămâne încă un deziderat pentru care trebuie facute eforturi deosebite.

REZULTATE ȘI DISCUȚII

Protecția mediului a apărut ca un domeniu de sine stătător al politicilor naționale în anul 1990, când a fost înființat pentru prima dată *Ministerul Mediului*; în anul 1992 a fost elaborat primul document oficial ce stabilește obiectivele naționale în domeniu – „*Strategia Națională de Protecția Mediului*”, fiind reactualizat în anul 1996 și în anul 2002.

Încă din anul 1996 se poate observa o adecvare a strategiei naționale cu cea comunitară în ceea ce privește politicile de mediu, iar în ceea ce privește prioritățile identificate, acestea reflectă nu numai nevoile naționale, dar și tendințele și inițiativele existente pe plan global, acestea fiind:

- menținerea și îmbunătățirea sănătății populației și calității vieții;
- menținerea și îmbunătățirea potențialului existent al naturii;
- apărarea împotriva calamităților și accidentelor naturale;
- raportul maxim cost-beneficiu;
- respectarea programelor și convențiilor internaționale privind protecția mediului.

Referitor la obiectivele stabilite, acestea sunt împărțite în trei categorii:

- obiective pe termen scurt (până în anul 2000);
- obiective pe termen mediu (până în anul 2005);
- obiective pe termen lung (până în anul 2020).

Strategiile din anii 1992 și 1996 sunt documentele pe baza cărora a fost structurată politica națională de mediu până în anul 1999, când a fost adoptat *Programul Național de Aderare la UE*. Începând cu anul 1999 și continuând anual, până în 2003, strategia națională de mediu este completată de o serie de documente adiționale, cum ar fi — „*Raportul privind starea mediului în România*”, care corespunde primei părți a „*Strategiei de Protecția Mediului*” și o completează, printr-o analiză detaliată a calității principalilor factori de mediu: calitatea

atmosferei, calitatea precipitațiilor atmosferice, starea apelor de suprafață și subterane, starea solurilor, starea pădurilor, gestionarea deșeurilor, situația poluării sonore etc.

Odată cu anul 2000 și cu începerea negocierilor de aderare, politica de mediu se dezvoltă conform strategiei elaborate de Comisia Europeană pentru țările candidate în cadrul *Agendei 2000*. Astfel, pentru a alinia politicile naționale de mediu la standardele și obiectivele politicii comunitare, țările candidate trebuie să identifice arii prioritare de acțiune, să stabilească obiective cheie ce trebuie realizate până la data aderării și să stabilească termene de adoptare, transpunere și implementare a acquis-ului de mediu. Prioritățile identificate de către Comisie pentru țările candidate se referă la poluarea aerului, poluarea apei și gestionarea deșeurilor.

În anul 2002 au fost deschise negocierile de aderare pentru Capitolul 22- *Protecția Mediului*. Tot în anul 2002, Comisia Europeană elaborează un document special pentru a ajuta România și Bulgaria în eforturile lor de aderare la UE în 2007 și pentru a suplimenta asistența financiară acordată – respective „*Foia de parcurs pentru România și Bulgaria*”. *Foia de parcurs pentru România* este centrată pe aspectele administrative și juridice, pe reforma economică și pe adoptarea unor capitole ale acquis-ului comunitar ce au la bază „*Raportul anual asupra progreselor înregistrate de România pentru aderarea la Uniunea Europeană - 2002*”. Aspectele de mediu menționate în *Foia de parcurs* au în vedere dezvoltarea capacităților de implementare a legislației de mediu adoptate, precum și coordonarea inter-ministerială în problemele de mediu, în scopul promovării dezvoltării durabile și transformării politicii de mediu în politică transversală.

Strategiei Naționale de Protecția Mediului i se adaugă, în anul 2002, „*Strategia Națională de Gestionare a Deșeurilor*”, ce răspunde unei nevoi presante în acest domeniu. Acest lucru s-a făcut prin transpunerea Directivei Cadru privind deșeurile – nr. 75/442/EEC, preluată în legislația română prin Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 78/2000, aprobată și completată în anul 2001 prin Legea 426/2001. Etapele de dezvoltare a strategiei constau în: analiza situației existente, identificarea problemelor, stabilirea obiectivelor strategice, evaluarea opțiunilor de atingere a obiectivelor și elaborarea unui „Plan Național de Gestionare a Deșeurilor”. Acest plan, elaborat de un grup de lucru format din reprezentanți ai industriei, ministerelor implicate, ONG-urilor și ICIM, cuprinde două părți distincte:

- *acțiuni cu caracter general*: identifică tipurile de acțiuni necesare implementării strategiei, precum și entitățile responsabile, termenele de realizare, costurile estimate și posibilele surse de finanțare;
- *proiecte cu caracter concret*: se adresează unor obiective la nivel local, propuse din teritoriu.

Cadrul instituțional

Principalii actori instituționali ai politicii de mediu din România sunt *Ministerul Mediului și Dezvoltării Durabile (MMDD)* și *Parlamentul României*.

Ministerul Mediului și Dezvoltării Durabile este direct responsabil pentru inițierea strategiilor naționale de mediu și crearea cadrului de implementare a acestora, având în subordine Garda Națională de Mediu, Agenția Națională de Protecție a Mediului și Administrația Apelor Române. În subordinea acestora se află unitățile locale (la nivel de județ) ce semnalează nevoile locale, facilitează și monitorizează implementarea politicii la acest nivel. Propunerile legislative astfel inițiate merg spre aprobare la Parlament, unde fac obiectul dezbaterii în cadrul diverselor comisii de specialitate.

Pe lângă Ministerul Mediului și Dezvoltării Durabile, fiecare minister este obligat să pună bazele propriului său management ecologic și să dezvolte strategii ecologice relevante, MMDD acționând ca o autoritate de supervizare.

Programe de sprijin a politicii naționale de mediu

Strategiile de dezvoltare a politicii naționale de mediu au fost conturate în funcție de prioritățile aderării la UE și de necesitățile naționale, coroborate cu prioritățile naționale. Astfel, se poate vorbi despre extensii ale programelor comunitare, dar și de inițiative naționale și inițiative conforme strategiilor internaționale de protecția mediului.

Responsabil de finanțarea internă este Ministerul Mediului și Dezvoltării Durabile, iar finanțarea externă se realizează în parteneriat cu organisme internaționale, pe bază de proiecte și programe, cum ar fi: proiecte FDSCE (Fondul de Dezvoltare Socială a Consiliului Europei, devenit Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei), BERD (Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare), BEI (Banca Europeană pentru Investiții), PNUD (Programul de Dezvoltare a Națiunilor Unite), PHARE, fonduri ISPA, proiecte comunitare LIFE natura și LIFE mediu. Investițiile trebuie să conducă la o atingere graduală a standardelor de mediu cerute de prevederile Uniunii Europene, acestea revenind în cea mai mare parte în sarcina sectorului public.

CONCLUZII

Inconștiența speciei umane manifestată prin tratarea resursei pământ ca „un bun în lichidare” a făcut posibil ca astăzi să fim martorii „autodistrugerii” acesteia. Astfel, vorbim de poluare la scară largă, de efectul de seră, de deșeuri biochimice și nucleare care au ca finalitate distrugerea omenirii. Fără îndoială, cele mai mari două amenințări sunt schimbarea climei și pierderea constantă a diversității biologice - adică varietatea speciilor și a habitatelor care alcătuiesc rețeaua de viață complicată care ne susține. Schimbarea climei începe deja să schimbe fața lumii noastre. Ghețarii montani și gheața polară se topesc, determinând niveluri mai mari ale mării care amenință sute de milioane de oameni care trăiesc pe zonele de coastă. Vremea extremă devine mai frecventă, și pagubele pe care le provoacă devin din ce în ce mai costisitoare. Seceta în creștere și lipsa apei reduce recoltele pentru hrană. În același timp, se prevede că inundațiile vor deveni mai frecvente, în vreme ce Pământul se încălzește.

În fața unor astfel de probleme comunitatea internațională inițiază și susține acțiuni necesare pentru contracararea și eliminarea repercusiunilor factorilor perturbatori ai echilibrului ecologic. În ceea ce privește politica de mediu în România, aceasta respectă, cel puțin din punct de vedere legislativ, coordonatele imprimate de UE, dar aplicarea sa lasă încă de dorit. Nu rare sunt cazurile în care marile companii sunt surprinse că încalcă regulamentul european de protecție a mediului (de exemplu: Sidex Galați, Arpechim Pitești, S.C. Petrom S.A., Rompetrol Rafinărie Constanța etc.), dar singurele măsuri care se iau sunt fie aplicarea unor amenzi, fie sistarea activității, măsuri ce nu au ca rezultat, în mod sigur, eliminarea factorilor poluanți. Ministerul Mediului și Dezvoltării Durabile este direct responsabil pentru aplicarea politicii de mediu în România, colaborând cu celelalte instituții ale statului și ale societății civile în vederea preîntâmpinării, contracarării și eliminării factorilor perturbatori ai echilibrului ecologic.

BIBLIOGRAFIE

1. Common, M., Stagl, S., 2005 – *Ecological Economics. An Introduction*, Cambridge University Press, New York, p. 1 - 17
2. Jenkins, R., ș.a., 2002 – *Environmental Regulation in the New Global Economy. The impact on industry and competitiveness*, Edward Elgar Publishing, Northampton Massachusetts, p. 3 – 14
3. Rojanschi, V., ș.a., 2004 – *Elemente de economia și managementul mediului*, Editura Economică, București, p. 13 – 17
4. www.gnm.ro
5. www.mmediu.ro
6. www.avize-mediu.ro
7. <http://europa.eu>